

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Кафедра фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан географічного факультету

Мирослав ЗАЯЧУК

«12» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Антропогенне ландшафтознавство

Вибіркова

Освітньо-професійна програма : Географія

Спеціальність : 106 «Географія»

Галузь знань: 10 «Природничі науки»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою: Географічний

Мова навчання: українська

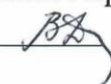
Чернівці, 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Антропогенне ландшафтознавство» складена відповідно до змісту освітньо-професійної програми «Географія» другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 106 Географія, галузі знань 10 – Природничі науки, затвердженій Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 4 від 28 березня 2022 року).

Розробники програми:

Присакар Віталій Борисович кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії
Ковбінська Галина Дмитрівна кандидат географічних наук, асистент кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

Погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Географія»

Гарант освітньо-професійної програми Василь ДЖАМАН

Затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Богдан РІДУШ

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради факультету

Наталя АНДРУСЯК

Присакар, 2024 рік
Ковбінська, 2024 рік

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета навчальної дисципліни полягає у тому щоб допомогти студентам у чіткому розумінні того що у ландшафтній сфері Землі поряд з натуральними комплексами функціонують антропогенні

Завдання:

- навчити студентів теоретичних основ антропогенного ландшафтознавства;
- навчити виявляти, характеризувати та картувати антропогенні ландшафтні комплекси;
- навчити студентів оцінювати сучасний стан антропогенних ландшафтних комплексів.

1.2. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: сучасні теоретичні і методологічні основи антропогенного ландшафтознавства; предмет, об'єкт і методи дослідження; механізм утворення і функціонування антропогенних комплексів; сучасні класифікації антропогенних ландшафтів та їх місце в сучасній ландшафтній сфері землі.

вміти виявляти та характеризувати антропогенні ландшафтні комплекси; знаходити їх межі; встановлювати зв'язки та їх взаємодію з сусідніми комплексами; виявляти негативні наслідки впливу на природне середовище; здійснювати картографування антропогенних ландшафтних комплексів; проводити їх сучасну оцінку для різних видів використання та прогнозувати їх подальший розвиток.

Загальні компетентності навчання на основі ОПП «ГЕОГРАФІЯ»

ЗК 1. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення

Спеціальні компетентності навчання на основі ОПП «ГЕОГРАФІЯ»

СК 1. Здатність до використання законів, теорій, концепцій і парадигм сучасної географії, історії розвитку географічних досліджень та ідей для дослідження природно- і суспільнотериторіальних систем на різних рівнях просторової організації.

СК 2. Здатність до наукового аналізу сучасних проблем та особливостей взаємодії природи й суспільства із застосуванням принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку і планування територій для розроблення пропозицій з оптимізації природокористування та забезпечення сталого розвитку регіонів.

СК 4. Здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм сталого розвитку територій, здійснювати геопланування територій різного ієрархічного рівня.

СК 5. Здатність здійснювати фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, процесів глобалізації, регіоналізації та урбанізації у світі, проводити їхню геоecологічну й суцільногеографічну експертизу та моніторинг.

СК 7. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні проблем природокористування, геопланування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та екологічні наслідки управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку.

СК. 11. Вміння оперувати понятійно-категоріальним апаратом інтегрованих навчальних дисциплін.

Програмні результати навчання на основі ОПП «ГЕОГРАФІЯ»

ПР01. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно- і суцільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації.

ПР06. Застосовувати сучасні моделі та інформаційні технології для проведення досліджень і розробок у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку.

ПР07. Брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня.

ПР11. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоecологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму.

3.Опис навчальної дисципліни

3.1.Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	4	120	15	15	-	-	90	-	іспит
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи антропогенного ландшафтознавства.													
Тема 1. Предмет, об'єкт та завдання антропогенного	16	2	2	-		12							

ландшафтознавства.												
Тема 2. Становлення та розвиток антропогенного ландшафтознавства.	17	2	2	-		13						
Тема 3. Питання теорії і термінології в антропогенному ландшафтознавстві.	16	2	2	-		12						
Тема 4. Організація та рівні пізнання антропогенних ландшафтів.	17	2	2	-		13						
Разом за ЗМ1	66	8	8	-		50						
Змістовний модуль 2. Типологічні структури і межі антропогенних ландшафтів.												
Тема 1. Таксономія типологічних структур антропогенних ландшафтів.	16	2	2	-		12						
Тема 2. Межі антропогенних ландшафтів.	17	2	2			13						
Тема 3. Класи антропогенних ландшафтів (каркасні та фонові).	21	3	3			15						
Разом за змістовим модулем 2	54	7	7			40						
Усього годин	120	15	15			90						

3.4. Теми (ключові питання) практичних занять

№	Назва теми	К-ть год
1	Районування антропогенних ландшафтів	4
2	Зональність антропогенних ландшафтів	2
3	Основні підходи у пізнанні антропогенних ландшафтів	2
4	Принципи і належні їм методи дослідження антропогенних ландшафтів	2
5	Класи антропогенних ландшафтів	3
6	Регіональний антропогенно-ландшафтний прогноз	2

3.7. Самостійна робота студента

№	Назва теми	К-ть год
1	Антропогенні парагенетичні ландшафтні комплекси	6
2	Антропогенні геоекотони	4
3	Регіональні структури та зональність антропогенних ландшафтів	10
4	Експертне оцінювання антропогенних ландшафтів	4
5	Поселенські і дорожні ландшафти	8
6	Сільськогосподарські ландшафти	10
7	Лісові антропогенні ландшафти	10
8	Промислові й техногенні ландшафти	10
9	Водні антропогенні ландшафти	6
10	Белігеративні ландшафти	6
11	Гуманістичні антропогенні ландшафти	6
12	Тафальні та сакральні ландшафти	6
13	Висотна диференціація антропогенних ландшафтів	4
	Разом	90

МОДУЛЬ-КОНТРОЛЬ

Модуль 1

1. Поняття «ландшафтна сфера»
2. Структура ландшафтної сфери
3. Етапи розвитку ландшафтної сфери
4. Природнича географія і антропогенне ландшафтознавство
5. Становлення та розвиток антропогенного ландшафтознавства
6. Питання теорії і термінології в антропогенному ландшафтознавстві
7. Організація та рівні пізнання антропогенних ландшафтів
8. Стадії розвитку та сукцесійні особливості динаміки антропогенних ландшафтів.
9. Основні підходи у пізнанні антропогенних ландшафтів.
10. Принципи і належні їм методи дослідження антропогенних ландшафтів.
11. «Правило тріади» у пізнанні антропогенних ландшафтів.
12. Експертне оцінювання антропогенних ландшафтів.
13. Таксономія типологічних структур.
14. Антропогенні парагенетичні ландшафтні комплекси.
15. Межі антропогенних ландшафтів.
16. Антропогенні геоекотони.
17. Класифікації антропогенних ландшафтів.
18. Класифікація антропогенних ландшафтів за видом господарської діяльності або за їх змістом
19. Класифікація антропогенних ландшафтів за генезисом.
20. Класифікація антропогенних ландшафтів за антропогенною перетвореністю.

Модуль 2

1. Типи селитебних ландшафтів
2. Населення і селитебний ландшафт
3. Ознаки селитебних ландшафтів
4. Промислові й техногенні ландшафти
5. Види промислових ландшафтів
6. Власне промислові ландшафти
7. Гірничопромислові ландшафти
8. Гірничопромислові регіони
9. Поняття про рекреаційні ресурси та ландшафти.
10. Можливості та проблеми оцінки рекреаційних ландшафтів.
11. Значимість рекреаційних ландшафтів.
12. Суть поняття та проблеми сільськогосподарських ландшафтів Землі.
13. Групи сільськогосподарських ландшафтів.
14. Типи сільськогосподарських угідь і сільськогосподарські ландшафти
15. Тафальні ландшафти: найдавніші історичні відомості.
16. Класифікація тафальних ландшафтів.
17. Дослідження сакрального ландшафту
18. Суть поняття сакрального ландшафту
19. Релігія і сакральний ландшафт
20. Класифікація сакральних просторів
21. Типи лісових ландшафтів
22. Населення і лісовий ландшафт
23. Ознаки лісових ландшафтів
24. Ознаки дорожніх ландшафтів
25. Структурна організація і рівні пізнання дорожніх ландшафтів
26. Дорожні ландшафти як складні парадинамічні системи
27. Дослідження белігеративних ландшафтів
28. Типи белігеративних ландшафтів
29. Таксономія типологічних структур белігеративних ландшафтів

4. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Поточне тестування та самостійна робота		Підсумковий	Сума
ЗМ 1	ЗМ2	40	100
30	30		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

5. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- аналітичні звіти;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Контроль роботи здійснюється у вигляді контрольних запитань, перевірки рефератів, виконання тестових завдань, письмового опитування.

Визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти:

Відповідно до «[Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання \(здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, у системі формальної освіти\) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича](#) (протокол № 4 від 28 березня 2022 року)» допускається зарахування навчальних елементів, а також отримання

додаткових балів за результатами неформальної освіти:

- робота чи стажування за фахом, що підтверджується документом із підприємства та забезпечує набуття компетентностей, передбачених навчальною дисципліною;
- проходження безкоштовних навчальних тренінгів (вебінарів, семінарів), що проводяться на фахових платформах, за умови отримання безкоштовного сертифікату.

Результати зараховуються лише для відповідних тем лекційних і семінарських занять, практичних і лабораторних завдань даної навчальної дисципліни у кількості балів, що виділяються на цей навчальний елемент.

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Гродзинський М.Д. Стійкість геосистем до антропогенних навантажень / М.Д Гродзинский. – К.: Либідь, 1995. – 233 с.
2. Дениsik Г.І. Антропогенне ландшафтознавство: навчальний посібник. Частина І. Глобальне антропогенне ландшафтознавство / Г.І. Дениsik. – Вінниця: ПП «ТД Видавництво Едельвейс і К», 2012. – 336 с.
3. Дениsik Г.І. Антропогенні ландшафти Правобережної України / Г.І. Дениsik – Вінниця: Арбат, 1998. – 292 с.

7.2. Додаткова

1. Дениsik Г.І. Селитебні ландшафти Поділля / Г.І. Дениsik, О.І. Бабчинська. – Вінниця: ПП «Видавництво Теза», 2006. – 256 с